

ЮВІЛЕЇ

АКАДЕМІКУ НАМН УКРАЇНИ М. Д. ТРОНЬКУ — 70 років

28 лютого 2014 р. виповнилося 70 років від дня народження директора Інституту ендокринології та обміну речовин ім. В. П. Комісаренка, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України, академіка НАМН та чл.-кор. НАН України, професора Миколи Дмитровича Тронька.

Після закінчення у 1967 р. Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця М. Д. Тронько став аспірантом академіка НАН України В. П. Комісаренка у недавно відкритому Київському НДІ ендокринології та обміну речовин. З цим інститутом пов'язана вся його наукова кар'єра: аспірант, молодший, старший науковий співробітник, вчений секретар, заступник директора, директор інституту з 1986 р. і одночасно завідувач відділу фундаментальних та прикладних проблем ендокринології.

Наукова діяльність М. Д. Тронька охоплює широке коло проблем, зокрема вивчення механізму дії гормонів, регуляції внутрішньої секреції, трансплантації культивованих клітин ендокринних залоз. В його кандидатській “Вплив о,п'-ДДД на зв'язування кортикостероїдів транскортином плазми та їх метаболізм у печінці” (1971 р.) і докторській “Особливості обміну стероїдних гормонів при експериментальній ендокринній патології” (1984 р.) дисертаціях ці напрями досліджень використовуються для з'ясування функціонального стану кори надниркових залоз за різних умов. Роботи з експериментального обґрунтування доцільності використання культивованих *in vitro* клітин ендокринних органів для дослідних і клінічних потреб у 1989 р. удостоєні премії ім. О. О. Богомольця НАН України.

З перших днів після аварії на Чорнобильській АЕС М. Д. Тронько брав безпосередню участь в організації госпіталізації та обстеження в клініці Інституту евакуйованих із 30-кілометрової зони дітей та підлітків, у проведенні масових обстежень щитоподібної залози у дітей із забруднених радіонуклідами територій. Він є одним з співавторів функціонуючої в Україні системи трьохрівневої диспансеризації постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС, яка чітко програмує місце і обсяг обстеження великих контингентів дітей, підлітків та дорослих.

М. Д. Тронько очолив головні національні наукові програми з досліджень різних форм патології щитоподібної залози після аварії на ЧАЕС, брав участь у створенні клініко-морфологічного реєст-

ру раку щитоподібної залози в осіб, які були дітьми та підлітками на час Чорнобильської катастрофи. За його участю отримані дані щодо зростання захворюваності на рак щитоподібної залози у дітей та підлітків України після аварії на ЧАЕС, доведена залежність такого зростання від отриманої під час аварії дози опромінення залози. Здійснені поглиблені морфологічні та молекулярно-біологічні дослідження злякисних пухлин щитоподібної залози. За активну діяльність у ліквідації медичних наслідків Чорнобильської катастрофи у 1994 р. він нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України.

Від 1992 р. М. Д. Тронько є постійним координатором та керівником сумісних міжнародних наукових програм і проектів ВООЗ та Європейського Співтовариства, Українсько-Американського тиреоїдного проекту, спільних наукових проектів із вченими Англії, Бельгії, Італії, Німеччини, Франції, Японії з питань вивчення впливу Чорнобильської катастрофи на здоров'я населення України. Результати цих досліджень доповідались М. Д. Троньком на численних міжнародних нарадах, з'їздах, симпозиумах, що сприяло розумінню світовим співтовариством важливості проблеми тиреоїдної патології для дітей України.

Під його керівництвом було розроблено та виконано проект Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) з дослідження йододефіциту в Україні, створена Державна програма профілактики йодозалежних

захворювань. За його участю працює відповідна Координаційна рада при Кабінеті Міністрів України, що розробляє і впроваджує заходи з поліпшення здоров'я населення в усіх регіонах держави.

Великої уваги М. Д. Тронько надає вивченню цукрового діабету. Під його безпосереднім керівництвом розроблена Державна програма "Цукровий діабет", що спрямована на зниження кількості ускладнень цього захворювання. Керуючи Координаційною радою з виконання цієї програми, він постійно піклується про розробку нових методів діагностики, профілактики та лікування цукрового діабету та його ускладнень.

Прагнення зміцнити зв'язки науки з практичною медициною проявляється активною участю М. Д. Тронька у створенні, випробуванні та впровадженні у клініку препаратів хлоридан, ізодибут, L-тироксин і вітчизняних інсулінів.

Значну увагу М. Д. Тронько приділяє педагогічній роботі, підготовці наукових кадрів та підвищенню кваліфікації лікарів-ендокринологів. Нині він є завідувачем кафедри ендокринології Київської академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика та головним ендокринологом МОЗ України. Він є автором і співавтором близько 500 наукових праць, у тому числі 36 монографій. Під його керівництвом виконано 11 докторських і 12 кандидатських дисертацій.

М. Д. Тронько здійснює велику науково-громадську діяльність. Його обрано президентом Асо-

ціації ендокринологів України, членом Президії НАМН України, заступником голови Наукової ради при Президії НАМН України (відділення з теоретичної та профілактичної медицини), членом Експертної комісії Державного фармакологічного Центру МОЗ України, членом Вченої ради МОЗ України. Він є членом Європейської та Американської асоціацій з вивчення цукрового діабету, Європейської тиреоїдної асоціації, членом Міжнародного комітету з ліквідації йодного дефіциту при ООН, головним редактором журналу "Ендокринологія", членом редколегій багатьох вітчизняних і зарубіжних журналів.

Видатні наукові досягнення М. Д. Тронька відзначені премією ім. акад. О. О. Богомольця НАН України (1989 р.), Державною премією України у галузі науки і техніки (2007 р.), премією ім. В. П. Комісаренка НАН України (2008 р.). М. Д. Тронько нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня (2004 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2004 р.), Грамотою Верховної Ради України "За заслуги перед Українським народом" (2008 р.), За видатні заслуги в галузі радіаційної медицини М. Д. Тронько став лауреатом Нагасакської Меморіальної премії миру ім. Такаші Нагаї (Японія, 2012 р.).

Президія НАМН України щиро вітає шановного Миколу Дмитровича з ювілеєм, зичить йому гарного здоров'я, творчої наснаги, реалізації нових ідей та планів у його багатогранній діяльності.